

עפ"ג 58921/03/21 - אסעד אמארה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים
עפ"ג 58921-03-21 אמארה (אסיר) נ' מדינת ישראל 04 מאי 2021

בפני הרכב כב' השופטים:
י. גריל, שופט עמית [אב"ד]
ע. ורבנר, שופטת
א. בולוס, שופט
המבקש:

אסעד אמארה
ע"י ב"כ עוה"ד בוריס שרמן
מטעם הסנגוריה הציבורית

נגד
המשיבה:

מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז חיפה
ע"י ב"כ עוה"ד שרון איל ואח'

החלטה

א. בפנינו בקשה להארכת מועד להגשת ערעור פלילי.

עובדות המקרה, בתמצית, הן כי כנגד המבקש (יליד 1965), הוגשו בשנת 2003 שני כתבי אישום:

האחד - במסגרת ת"פ 1506/03 במסגרתו יוחסו למבקש עבירה של אי-הגשת דו"ח במועד לפי סעיף 216(4) של פקודת מס הכנסה [נוסח חדש] וכן עבירה של מרמה בכוונה להתחמק ממס לפי סעיף 220(1)+(4)+(5) של פקודת מס הכנסה.

השני - במסגרת ת"פ 3099/03 במסגרתו יוחסו למבקש אי-הגשת דו"ח במועד לפי סעיף 117(א)(6) של חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, עבירה של אי-תשלום מס במועד לפי סעיף 117(א)(4) של חוק מס ערך מוסף, וכן עבירה של הוצאת חשבונית מס מבלי שהיה זכאי לעשות כן לפי סעיף 117(א)(5) של חוק מס ערך מוסף.

נציין, שמכיוון ושני התיקים בוערו, כתבי האישום אינם מצויים בפנינו (ואף אינם ברשות ב"כ הצדדים (עיינו: עמ' 5, ש' 10 לפרוט' בפנינו)), ועל העבירות בהן הואשם המבקש אנו למדים מסעיפי האישום המנויים במערכת "נט המשפט" (כתבי האישום לא נסרקו) ומתדפיס מידע פלילי.

ב. שני התיקים נדונו בבית משפט השלום בחיפה, בפני כב' השופטת (בדימוס) נ' שרון, שקבעה בהחלטתה מיום 15.1.2004, כי שני התיקים יישמעו במאוחד.

עמוד 1

ג. לאחר שנשמעו ראיות התביעה והחלה שמיעת ראיות ההגנה, הודיעו ביום 23.10.2006 ב"כ המבקש דאז, עו"ד אילן ציבולבה, וב"כ המדינה על כך שהגיעו להסדר (עמ' 126 לפרוט', ש' 9-16):

"בהתאם לתנאי ההסדר, הנאשם יודה ויורשע בעובדות ובעבירות המצויינות בכתבי האישום בתיקים הפליליים המאוחדים.

לאחר הרשעתו, הצדדים יבקשו להשית על הנאשם את העונש המוסכם: 18 חודשי מאסר בפועל, כאשר המאשימה תבקש שעונש זה ירוצה במצטבר לעונש מאסר בן 16 חודשים אותם מרצה הנאשם כעת וההגנה רשאית לבקש שהעונש כולו יוטל בחופף לעונש המאסר הנוכחי.

בנוסף, יוטלו על הנאשם מאסר על תנאי וקנס לשיקול דעת ביהמ"ש, כאשר לגבי גובה הקנס כל צד יטען חופשי."

לפיכך, הרשיע בית משפט קמא את המבקש, בהתאם להודאתו (עמ' 127 לפרוט').

ד. בהמשך אותה ישיבה (מיום 23.10.2006), נשמעו טיעוני הצדדים באשר לעונש, וניתן גזר הדין על ידי בית משפט קמא המאמץ את הסדר הטיעון, ומשית על המבקש את העונשים הבאים.

1. מאסר בפועל לתקופה של 18 חודשים, מהם 10 חודשים בחופף למאסר אותו ריצה בשל ת"פ (שלום חיפה) 1843/04, ו-8 חודשים במצטבר (מהם יש להפחית 29 ימים בהם היה המבקש עצור).

2. מאסר על תנאי לתקופה של 10 חודשים.

3. קנס כספי בסך 100,000 ₪, או 1,000 ימי מאסר תמורתו. נקבע, כי הקנס ישולם ב-40 תשלומים חודשיים שווים ורצופים בני 2,500 ₪ כל אחד, כשהתשלום הראשון יהיה ביום 1.7.2007.

ה. חלפו למעלה מ-14 שנים ו-5 חודשים, וביום 30.3.2021 הגיש המבקש בקשה להארכת מועד להגשת ערעור על גזר הדין מיום 23.10.2006.

(נציין, כי בד בבד עם הגשת הבקשה להארכת מועד הגיש המבקש הודעת ערעור על גזר הדין מיום 23.10.2006. עוד נציין, כי ביום 10.3.2021 הגיש המבקש הודעת ערעור (ע"פ 22628-03-21) על החלטת בית משפט השלום בחיפה (כב' סגנית הנשיאה טל תדמור-זמיר) מיום 28.2.2021, במסגרתה נדחתה בקשתו לבטל פקודת מאסר שהוצאה נגדו חלף הקנס בסך 100,000 ₪ שהושת על המבקש בגזר הדין מיום

23.10.2006 ולא שולם על ידו).

הטעמים שמונה המבקש להארכת המועד להגשת ערעור על גזר הדין הם:

1. המבקש הינו חסר כל ואינו מסוגל לעמוד בתשלום הקנס. לטענתו, עד עתה ריצה המבקש למעלה מ-4 חודשי מאסר חלף הקנס שהושת עליו, אך הדבר לא הביא לתשלום הקנס, או אפילו חלקו.

2. המבקש אמנם היה מיוצג בעת מתן גזר הדין על ידי עורך דין פרטי, בזמן שריצה מאסר בגין תיק אחר, והוא לא הבין עד תום את המשמעות של עונש המאסר חלף הקנס למשך 1,000 ימים שהושת עליו, ובשל כך, ועקב חיסרון כס, לא פעל להגשת ערעור על כך במועד.

3. לטענת המבקש, יישום ההלכות שנקבעו באשר להארכת מועד להגשת ערעור פלילי בעניינו, מצביע על כך שיש ליתן למבקש הארכת מועד להגשת ערעור. המבקש מפנה למספר הליכים בהם ניתנו הארכות מועד להגשת ערעור פלילי.

נציין, כי בערעור שהוגש בד בבד עם הבקשה להארכת מועד להגשתו נטען, כי הטלת 1,000 ימי מאסר חלף הקנס, שהם כמעט התקופה המרבית האפשרית על-פי חוק, מהווה עונש החורג לחומרה באופן מפליג ממדיניות הענישה בעבירות בהן הורשע המבקש, וכי קיים חוסר-קורלציה בין סכום הקנס לבין אורך תקופת המאסר חלף הקנס.

נטען בערעור, כי תקופת המאסר חלף הקנס פוגעת בזכותו החוקתית של המבקש לשוויון ומנוגדת לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, שכן היא פוגעת באדם רק בשל חוסר יכולתו הכלכלית לשלם את הקנס שהושת עליו.

עוד נטען בערעור, כי בעניינו של המבקש הושתה תקופת המאסר חלף הקנס מבלי להתחשב ביכולתו הכלכלית של המבקש לתשלום הקנס, בניגוד לפסיקת בית המשפט העליון.

בנוסף נטען בערעור, כי המאסר חלף הקנס לתקופה של 1,000 ימים, אף אינו מתיישב עם עונש המאסר בפועל שהושת עליו, של 18 חודשים, מהם רק 8 במצטבר לעונש מאסר שריצה אותה עת בתיק אחר.

ו. בדיון שנערך בפנינו ביום 22.4.2021 העלינו בפני ב"כ הצדדים הצעה, שנועדה להביא לקיצור תקופת המאסר חלף הקנס, אולם הדבר לא הסתייע.

ב"כ המבקש טען, כי הסניגוריה הציבורית בדקה את מצבו של המבקש, ועלה שקיימים שלושה תיקים "כבדים" בגינם הושתו עליו קנסות בסכומים שונים:

תיק אחד משנת 1999, במסגרתו הושת על המבקש קנס של 50,000 ₪ או 7 חודשי מאסר תמורתו, כשהקנס, למיטב ידיעתו, לא שולם במלואו.

התיק השני הוא התיק מושא בקשת הארכת המועד שבפנינו.

התיק השלישי בו ניתן גזר דין בשנת 2007 (למעשה, המדובר בגזר דין מתאריך 11.9.2006, שניתן 42 ימים לפני גזר הדין מושא ההליך שבפנינו), במסגרתו הושת על המבקש קנס של 50,000 ₪ או 500 ימי מאסר תמורתו.

לטענת ב"כ המבקש, השיקולים להארכת מועד להגשת ערעור פלילי שונים מהשיקולים להארכת מועד להגשת ערעור אזרחי, וכי כשמדובר בהליך פלילי יש לשים את הדגש על עשיית הצדק. לטענתו, תקופת מאסר של 1,000 ימים חלף הקנס מהווה אי-צדק בולט, והופכת, למעשה, לעונש העיקרי בתיק, בעוד שזו לא הייתה כוונת בית משפט קמא בעת שנתן את גזר הדין.

עוד טען ב"כ המבקש, כי העונש המרבי בגין העבירות בהן הורשע המבקש הוא שנת מאסר אחת. אמנם, לטענתו, יש 3 עבירות, אך הוא כבר ריצה בגין 18 חודשי מאסר בפועל, וגם את המאסר על תנאי יש למנות בתוך תקופת המאסר שניתן היה לגזור על המבקש.

לטענת ב"כ המבקש, אמנם המבקש היה ער לקיומו של עונש המאסר חלף הקנס, אולם הוא לא נתן את הדעת למשמעותו.

לטענתו, המדובר במקרה חריג המצדיק את בחינת הסוגיה על ידי ערכאת הערעור, גם בחלוף כ-15 שנה, ולטעמו נשיאת מאסר כיום בגין קנס שהושת לפני כ-15 שנה היא חריגה.

ז. מנגד, טענה ב"כ המדינה, כי באפשרות המבקש היה להגיש את הערעור בתוך 45 ימים, ולא לחכות במשך שנים.

ב"כ המדינה הפנתה לתדפיס המידע הפלילי של המבקש, וציינה שעוד בטרם מתן גזר הדין מיום 23.10.2006 הושתו על המבקש בשני תיקים קודמים קנסות ותקופת מאסר חלף הקנס למקרה שהקנס לא ישולם, ובית משפט קמא, למעשה, העלה בהדרגה את תקופת המאסר חלף הקנס.

לטענת ב"כ המדינה, המבקש היה מיוצג על ידי עורך דין בבית משפט קמא, ויכול היה להגיש ערעור בתוך 45 ימים בהתאם לחוק, מה עוד שננקטו נגדו בגין הקנס מושא ההליך הליכים על ידי המרכז לגביית קנסות, אגרות

והוצאות, לרבות באמצעות עיקולי משכורת, עיקולי צד ג' וצווי עיכוב יציאה מן הארץ.

ב"כ המדינה הוסיפה, כי נראה שהמבקש המשיך לבצע עבירות פליליות, ולאחרונה הופחת עונש מאסר בפועל שעליו לרצות בגין עבירות מרמה מ-30 חודשים ל-27 חודשי מאסר.

לטענתה, מדובר בהליך חריג ביותר, ולא בנקל ייתן בית משפט ארכה להגשת ערעור פלילי לאחר כ-15 שנים.

ח. בסיום הישיבה שהתקיימה בפנינו הורינו לב"כ המבקש להמציא לעיונו את האסמכתאות אליהן הפנה בבקשתו להארכת מועד, שכן לא עלה בידינו לאתר את חלקן.

כמו כן הורינו, כי ב"כ הצדדים יגישו טיעון תמציתי לגבי שאלת סמכותנו לדון בבקשה להארכת מועד להגשת ערעור פלילי.

ט. ביום 27.4.2021 המציא ב"כ המבקש את העתקי ארבע מן ההחלטות אליהן הפנה בבקשה להארכת מועד להגשת הערעור, וציין כי שתי החלטות לא עלה בידו לאתר, ולכן צירף שתי החלטות אחרות שלטענתו רלוונטיות לעניינו.

כמו כן הודיע ב"כ המבקש, על דעת ב"כ המשיבה, כי הצדדים משאירים את ההחלטה לגבי המותב שאמור לדון בבקשה להארכת מועד להגשת ערעור לשיקול דעת בית המשפט.

י. לאחר שנתנו דעתנו לבקשה להארכת מועד להגשת ערעור פלילי, לטיעוני הצדדים בפנינו, ולמסמכים שהוגשו לתיק בית המשפט (לרבות לתיק ע"פ 22628-03-21 במסגרתו הגיש המבקש ערעור על ההחלטה שלא לבטל את פקודת המאסר שהוצאה כנגדו בגין המאסר חלף הקנס), סבורים אנו שדין הבקשה להידחות.

יא. ראשית נעיר, כי בקשה להארכת מועד להגשת ערעור פלילי צריכה להיות נדונה בבית המשפט המחוזי בפני דן יחיד (ולא הרכב שלושה), וזאת כפי שקבעה כב' השופטת (בדימוס) ע' ארבל ב-ע"פ 2525/05 **זינלוב נ' מדינת ישראל**, בפסקאות 17-20 (9.6.2005) [להלן: "**עניין זינלוב**"]. אולם, בעניינו, כאמור לעיל, הצדדים השאירו את העניין לשיקול דעת בית המשפט, ומכיוון ששמענו את טיעוני הצדדים בעניין במושב שלושה, אף ניתן את ההחלטה בבקשה בהרכב שלושה.

יב. סמכותו של בית המשפט להאריך את המועד להגשת ערעור פלילי מעוגנת בסעיף 201 של חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, הקובע:

"בית המשפט רשאי, לבקשת מערער, להרשות הגשת ערעור או בקשה לרשות ערעור לאחר שעברו התקופות האמורות בסעיפים 199 ו-200."

בהתאם לפסיקה, די שהמבקש יציג "טעם ממשי המניח את הדעת" להארכת המועד להגשת הערעור הפלילי, כפי שעמדה על כך כב' הנשיאה (בדימוס) ד' ביניש ב-בש"פ 5988/06 נגר נ' **מדינת ישראל**, בפסקה 3 (25.7.2006):

"בהתחשב בעקרון סופיות הדין ובצורך בהצבת גבול להימשכות ההליכים; בהתחשב באינטרס של הצד שכנגד ושל הציבור בכללותו לחיזוק היציבות והוודאות המשפטית; ונוכח הקשיים הכרוכים בניהול דין בערעור שהוגש באיחור; אין ליתן אורכה להגשת ערעור או בקשת רשות ערעור בפלילים, אלא בהתקיים טעם ממשי המניח את הדעת."

(בעניין זה עיינו גם בדברי כב' השופט (בדימוס) ס' ג'ובראן ב-בש"פ 660/16 **פלוני נ' מדינת ישראל**, בפסקה 6 (31.1.2016) [להלן: "**עניין פלוני**"].)

כמו כן, על בית המשפט ליתן דעתו בבקשה מעין זו לשיקולים הבאים:

1. התקופה שחלפה מאז שחלף המועד הקבוע בחוק להגשת ערעור.
2. האם המבקש היה מיוצג בידי עורך דין בהליך שלגביו מבקשים להאריך את המועד להגשת הערעור?
3. הטעם לאיחור בהגשת הערעור.
4. סיכויי הערעור.
5. חשיבות הזכויות שעלולות להיפגע כתוצאה מאי-מתן הארכה.
6. האינטרס הציבורי.

(עיינו: **בעניין זינלוב**, בפסקאות 21-23; **בעניין פלוני**, בפסקה 6, ב-בש"פ 8197/13 **אמסלם נ' מדינת ישראל**, בפסקה 9 (8.1.2014), ב-ע"פ 5787/20 **מזרחי נ' מדינת ישראל**, בפסקה 11 (31.8.2020), וכן ב-בש"פ 2311-20 **בן לולו נ' מדינת ישראל**, בפסקה 4 (30.3.2020)).

יג. בעניינו, גזר דינו של בית משפט קמא ניתן ביום 23.10.2006, והמועד האחרון להגשת ערעור עליו חל בתאריך 7.12.2006, ומאז ועד שהוגשה הבקשה להארכת מועד להגשת הערעור, חלפו כ-14 שנים ו-4 חודשים.

בעניין זיינלוב נפסק ש"ככל שחלף זמן רב יותר יש צורך בנימוקים משכנעים יותר להארכת המועד" (שם, בפסקה 21).

ב"כ המבקש הפנה למקרים בהם הוארך המועד להגשת ערעור פלילי:

1. כשמדובר היה באיחור של שנה ו-5 חודשים (ע"פ 8338/09 **כדר נ' מדינת ישראל** (31.1.2010) [להלן: "**עניין כדר**"].
2. כשמדובר היה באיחור של כ-5 שנים (ע"פ 2584/08 **רינדין נ' מדינת ישראל** (15.10.2009) [להלן: "**עניין רינדין**"], בעניין זה לא צורפה ההחלטה להארכת המועד (שאינה זמינה לצפייה במאגרים המשפטיים), אלא הדבר הוזכר בהחלטת בית המשפט העליון למחוק את הערעור, אולם נקבע שהמערער (שם) יוכל להגיש את הערעור מחדש, ככל שמצבו הבריאותי ישתפר, לאחר שיקבל הארכת מועד להגשת ערעור חדש).
3. כשמדובר היה באיחור של כ-10 שנים (ע"פ (מחוזי מרכז) 16944-10-12 **אלעביד נ' מדינת ישראל** (25.12.2012) [להלן: "**עניין אלעביד**"].
4. כשמדובר היה באיחור של כ-5 שנים ב"ש (איו"ש) 2048/11 **נג'נג'יה נ' התביעה הצבאית** (11.12.2011).
5. כשמדובר היה באיחור של כ-5½ שנים (תל"פ (מחוזי חיפה) 31509-05-13 **בוטבול נ' מדינת ישראל** (8.7.2013) [להלן: "**עניין בוטבול**"].
6. כשמדובר היה באיחור של כשנה (בש"פ 9864/07 **גבאי נ' מדינת ישראל** (20.12.2007).

בעניינו, כאמור, עסקינן באיחור של כ-14 שנים ו-4 חודשים, דהיינו, איחור גדול יותר מאשר בהליכים אליהם הפנה ב"כ המבקש בטיעונו.

יד. באשר לשיקול הייצוג בהליך לגביו מבוקש להאריך את המועד להגשת ערעור, הרי שבענייננו היה המבקש מיוצג על ידי עורך דין פרטי לאורך ההליך שהתנהל בפני בית משפט קמא.

נציין, כי בשלושה מן ההליכים אליהם הפנה ב"כ המבקש, לא היו המבקשים מיוצגים בערכאה דלמטה (בעניין כדר, בעניין אלעביד, ובעניין בוטבול).

טו. באשר לטעם לאיחור, טוען המבקש בענייננו, כי על אף שהמבקש היה מיוצג בפני בית משפט קמא, הוא לא הבין עד תום את משמעות עונש המאסר חלף הקנס, ומסיבה זו, ועקב חיסרון כיס, לא פעל להגשת ערעור על המאסר חלף הקנס במועד הקבוע בדין.

קשה לקבל טעם זה, שכן, כאמור, המבקש היה מיוצג על ידי עורך דין פרטי לאורך ההליך בבית משפט קמא, וכעולה מתדפיס מידע פלילי (גיליון הרשעות קודמות), המתפרש על פני כ-15 עמודים, למבקש ניסיון רב בבתי המשפט.

זאת ועוד, כעולה מתדפיס מידע פלילי בעניינו של המבקש, פחות מחודשיים טרם שנגזר דינו בבית משפט קמא ביום 23.10.2006, נגזר דינו בתיק ת"פ (שלום חיפה) 1843/04 (בפני כב' סגן הנשיא (בדימוס) א' הבר), ואף שם נגזרו עליו, בין היתר, קנס ומאסר חלף הקנס: **"קנס כספי בסך 50,000 ש"ח או 500 ימי מאסר תמורתו"** (עמ' 62 של גזר הדין ב-ת"פ (שלום חיפה) 1843/04 מיום 11.9.2006).

עוד קודם לכן, ב-ת"פ (שלום חיפה) 3727/96 (שנדון במאוחד עם ת"פ 1665/95 וכן צורף ת"פ (שלום חדרה) 880/95), ניתן ביום 27.12.1999 (על-ידי כב' השופטת (בדימוס) ש' שטמר) גזר דין בעניינו של המבקש, בגין ביצוע עבירות לפי חוק מס ערך מוסף (ב-ת"פ 3727/96 + ת"פ 1665/95) ולפי פקודת מס הכנסה (ת"פ 880/95), ואף שם נגזר עליו, בין היתר, קנס בסכום של 50,000 ₪ ומאסר חלף הקנס של 7 חודשים.

כעולה מתדפיס המידע הפלילי בעניינו של המבקש, נגזרו עליו במועדים מוקדמים יותר עונשי קנס ומאסר חלף הקנס, אם כי הקנסות היו בסכומים נמוכים יותר, והמאסר חלף הקנס היה לתקופה קצרה יותר:

1. ב-ת"פ (שלום חדרה) 1165/93 נגזר קנס של 750 ₪, או 7 ימי מאסר חלף הקנס (גזר דין מיום 9.3.1995).

2. ב-ת"פ (שלום חדרה) 615/92 נגזר קנס של 1,500 ₪, או חודש מאסר חלף הקנס (גזר דין מיום 27.10.1994).

3. ב-ת"פ (שלום בית-שאן) 1547/93 נגזר קנס של 200 ₪ או יומיים מאסר חלף הקנס (גזר דין מיום 17.2.1994).

4. ב-ת"פ (שלום חדרה) 1369/91 נגזר קנס של 1,000 ₪ או 30 ימי מאסר חלף הקנס (גזר דין מיום 16.12.1991).

5. ב-ת"פ (שלום חדרה) 286/91 נגזר קנס של 600 ₪ או 30 ימי מאסר חלף הקנס (גזר דין מיום 4.7.1991).

6. ב-ת"פ (שלום נצרת) 1350/89 נגזר קנס של 350 ₪ או 35 ימי מאסר חלף הקנס (גזר דין מיום 6.9.1989).

7. ב-ת"פ (מחוזי חיפה) 519/86 נגזר קנס של 1,500 ₪ או חודשיים מאסר חלף הקנס (גזר דין מיום 26.2.1987).

כך, שבסך הכל, טרם גזר הדין מושא בקשת ההארכה שבפנינו, נגזרו על המבקש 9 פעמים עונשי קנס ומאסר חלף הקנס.

טז. יתרה מכך, בגין הקנס מושא הליך זה נחתמה בתאריך 8.7.2015 פקודת מאסר, שבוטלה ביום 3.12.2015, לבקשת המבקש, לאחר שלא הוגשה תגובת המדינה (לטענת המדינה, החלטת בית משפט השלום המורה על הגשת תגובתה לא הומצאה לה).

אולם, בטרם בוטלה פקודת מאסר זו מיום 8.7.2015, הספיק המבקש לרצות 92 ימי מאסר חלף הקנס (עיינו נספח ח' לתגובת המדינה מיום 19.1.2021 בתיק ת"פ (שלום חיפה) 1506/03, וכן בסעיפים 15-20 לתגובת המדינה מיום 17.3.2021 ב-עפ"ג 22628-03-21).

בנוסף, ביום 29.3.2016 נחתמה פקודת מאסר נוספת, אולם זו לא בוצעה, נוכח צו כינס שניתן בעניינו של המבקש בהליך פשיטת רגל (צו הכינוס בוטל ביום 5.2.2017).

משכך, לא ניתן לקבל את טענת המבקש, לפיה לא הבין עד תום את משמעות עונש המאסר חלף הקנס.

יז. באשר לסיכויי הערעור, ייתכן והיו סיכויים לערעור, הואיל והיחס בין גובה הקנס לבין תקופת המאסר חלף הקנס, חורג במידת מה מן המקובל: יום מאסר כנגד 100 ₪ קנס (נעיר, לצורך קבלת קנה מידה, כי באותה עת (אוקטובר 2006), שכר המינימום ליום לעובד המועסק 6 ימים בשבוע היה 143.41 ₪, ולעובד המועסק 5 ימים בשבוע היה שכר המינימום ליום: 165.47 ₪).

אולם, יש לזכור, כי אין אנו עוסקים בערעור שהוגש במועד הקבוע בדין, בתוך 45 יום (לפי סעיף 199 של חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב]), אלא בערעור שהוגשה בקשה להארכת המועד להגשתו למעלה מ-14 שנים ו-5 חודשים לאחר שניתן גזר הדין (כ-14 שנים ו-4 חודשים לאחר שחלף המועד להגשת ערעור על גזר הדין).

על כן, יש להביא שיקול זה בחשבון יחד עם השיקולים הנוספים שעל בית המשפט לשקול בבואו להחליט בבקשה להארכת מועד להגשת ערעור.

יח. באשר לשיקול בדבר חשיבות הזכויות שעלולות להיפגע כתוצאה מאי-מתן הארכה, הרי שמדובר כאן בזכות לחירותו של המבקש. בעניין זה נקבע, כי אחת ההשלכות של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ועיגונה של הזכות לחירות בגדרו, היא נקיטת גישה רחבה יותר מאשר בעבר בכל הנוגע לבקשות ארכה המוגשות לצורך הגשת ערעור פלילי מטעם נאשמים (ולעומת זאת, על המדינה רובץ נטל משמעותי כדי להצדיק מתן ארכה לצורך הגשתו של ערעור פלילי) (עיינו: בש"פ 822/99 שכטר נ' מדינת ישראל, פ"ד נ"ד(1) 4 (2000)).

יט. השיקול האחרון שיש לשקול הוא האינטרס הציבורי. בענייננו, נוכח האיחור המשמעותי של כ-14 שנה ו-4 חודשים, הרי שנראה כי גובר באופן מובהק האינטרס של סופיות הדין.

בעניין זה אנו מפנים לדבריו של כב' הנשיא (בדימוס) א' גרוניס ב-בג"ץ 681/12 גרינשפן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סה(3) 821, 835-836 (2012) [להלן: "עניין גרינשפן"]:

"חשוב להדגיש כי עקרון סופיות הדין אינו נועד להגן אך על הנאשם בפלילים, או על הנתבע בהליכים אזרחיים. לפסק דין חלוט, שאין עליו עוד ערעור, יש משמעות חינוכית והרתעתית. אילו ניתן היה לפתוח מחדש פסקי דין חלוטים כדבר שבשגרה, היו הם מאבדים את השפעתם המרתיעה (ראו, ש"ז פלר "הרהביליטציה: מוסד משפטי מחוייב המציאות" משפטים א' 497, 503 (תשכ"ח-תשכ"ט)). בנוסף, עקרון סופיות הדין תורם לביטחון וליציבות במשפט (ראו, מ"ח 6148/95 משה עזריה נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(2) 334, 354 (1997): "אכן, פתיחת שערי בתי-המשפט לתקיפה שאין לה סוף של פסקי-דין שעברו את מלוא ההליך הפלילי, סופה ערעור מוחלט של הביטחון והיציבות במשפט" (הנשיא א' ברק)). לבסוף, עקרון סופיות הדין תורם גם לייעילות של גורמי האכיפה ושל בתי המשפט. קיום דיונים חוזרים בעניינים שהוכרעו, ודאי יטיל עומס על מערכות אכיפת החוק, שממילא עמוסות לעייפה (ראו: בועז סנג'רו ומרדכי

קרמניצר "המשפט החוזר - מציאות או חלום?" עלי משפט א 97, 98 (תש"ס).

אמת, לצד חשיבותו של עיקרון זה, כפי שמצינים המחברים סנג'רו וקרמניצר, "הסופיות אינה ערך בפני עצמו, אלא אמצעי להשגת מטרות אחרות" (שם, שם). על כן, מקום בו מתנגש עקרון סופיות הדין עם אינטרס ממשי אחר, נכונות בתי המשפט לאפשר חריגה ממנו. כך, למשל, במשפט הפלילי רשאי נשיא בית המשפט העליון, או שופט אחר בבית המשפט העליון, שקבע לכך הנשיא, להורות על עריכת משפט חוזר." (ההדגשה שלנו)

בענייננו, המבקש, למעשה, עותר להארכת המועד להגשת הערעור הפלילי נוכח מצבו הכלכלי, וחוסר יכולתו לשלם את הקנס, דבר המביא לטענתו לכך שהוא יאלץ לשאת את תקופת המאסר חלף הקנס, שבינה לבין גובה הקנס קיים חוסר קורלציה. לטענתו, הדבר מנוגד לעיקרון השוויון, שכן נוכח חוסר יכולתו הכלכלית לשלם את הקנס, נפגעת חירותו.

טענות אלה, ייתכן וראויות היו להישמע, אילו הבקשה הייתה מוגשת בסמוך למועד להגשת הערעור על גזר הדין, אולם הן מועלות כ-14 שנים ו-4 חודשים מן המועד שבו היה על המבקש להגיש את ערעורו.

כ. המבקש בטיעונו לא הצביע על מקרה בו בית משפט נעתר לבקשה להארכת מועד להגשת ערעור בחלוף זמן כה רב.

בעניין רינדין, אליו הפנה ב"כ המבקש, מדובר היה באיחור של כ-5 שנים בהגשת הבקשה להארכת מועד להגשת ערעור פלילי. נציין, כי ההחלטה בבקשה להארכת מועד אינה זמינה לצפייה במאגרים המשפטיים. ב"כ המבקש צירף את החלטת בית המשפט העליון בהליך זה בדבר מחיקת הערעור, כשבהחלטה הנ"ל הוזכר עניין הארכת המועד על ידי רשם בית המשפט העליון. עולה מן ההחלטה הנ"ל, כי המערער בעניין רינדין סובל "ממחלה פסיכוסית אורגנית ושיטיון, וכתוצאה מכך גם פגוע במוחו", מה שאין כן בענייננו, שעה שמדובר במבקש מפוכח, שרק לפני כשנתיים נדון ערעור שהגיש על גזר הדין של בית משפט השלום בחיפה, לפיו הוא נדון ל-30 חודשי מאסר בפועל, 6 חודשי מאסר על תנאי ותשלום פיצוי ל-24 נפגעי עבירה בסכום כולל של ₪ 1,177,000 בגין עבירות מרמה וזיוף. באותו עניין התקבל חלקית ערעורו (נוכח מצבו הבריאותי, לרבות הפגיעה בעינו השמאלית, ועל מנת לפתוח לו "צוהר של תקווה, על מנת שישנה בעתיד את אורח חייו" (עמ' 24 של פסק הדין ב-עפ"ג 3206-03-19 מיום 2.5.2019)) ועונש המאסר בפועל הופחת (שם) ל-27 חודשים.

כא. בעניין בוטבול שאף אליו הפנה ב"כ המבקש, הוגשה הבקשה להארכת מועד להגשת ערעור פלילי למעלה מ-5 שנים לאחר מתן גזר הדין. בית משפט (כב' השופטת ת' שרון-נתנאל) נעתר לבקשה, הואיל ומדובר במי שהייתה אסירה, שכתב האישום לא הומצא לה בטרם הובאה על ידי שב"ס לבית המשפט לשיבת ההקראה, ורק בשיבה זו נודע לה לראשונה במה היא מואשמת, והיא לא הייתה מיוצגת על ידי

עורך דין.

הנסיבות בעניין בוטבול שונות עד מאוד מענייננו: בענייננו המבקש היה מיוצג לאורך כל ההליך בבית משפט קמא, לא נפלו פגמים בהליך, והפגם, לכאורה, עליו מצביע המבקש הוא בחומרת העונש, ולא פגם בזכותו להליך הוגן.

לפיכך, לא ניתן להקיש מעניין בוטבול לעניינו של המבקש.

כב. בעניין אלעביד, שאף אליו הפנה ב"כ המבקש, ניתנה ארכה להגשת ערעור פלילי באיחור של כ-10 שנים. זוהי הארכת המועד הארוכה ביותר עליה הצביע ב"כ המבקש.

שם, נדון המבקש ל-6 חודשי מאסר על תנאי וקנס של 25,000 ₪ או 750 ימי מאסר חלף הקנס.

בעניין אלעביד, בניגוד לענייננו, המבקש לא היה מיוצג בהליך שהתקיים בפני בית המשפט, וכן צוין כי אינו דובר עברית.

בית המשפט המחוזי מרכז החליט (שם, בפסקאות 8-9):

8. איננו מתעלמים כלל ועיקר מחלוף 10 שנים מאז מתן גזר-הדין של ביהמ"ש קמא, במהלכם לא נקט המבקש כל צעד כדי לשנות את תוצאות גזר-הדין על ידי הגשת ערעור או על ידי הגשת בקשה לעיכוב תשלום הקנס. רק בשל העובדה שהמבקש נעצר בגין אי תשלום הקנס כעבור 10 שנים מאז גזר-הדין הוא פנה לסניגוריה הציבורית על מנת שתגיש את הבקשה והערעור בשמו."

9. עם זאת, איננו יכולים להתעלם מכך שגם רשויות האכיפה והגבייה, בדמות המרכז לגביית קנסות, לא נקטו במהלך אותן שנים רבות כל צעד אפקטיבי על מנת לאתר את המבקש, לגרום לתשלום הקנס או לבקש את מאסרו..."

עוד נקבע (שם, בפסקה 10):

"מה שגורם לנו להיעתר לבקשה היא תקופת המאסר הארוכה והחורגת מהמידתיות שנקבעה חלף אי תשלום הקנס של 25,000 ₪..."

עוד ציין בית המשפט (שם, בפסקה 11), כי לא נרשמה בפרוטוקול הודאתו של המבקש (שם), ובית המשפט לא התייחס לבקשתו להיות מיוצג על ידי עורך דין.

לפיכך, קבע בית המשפט (שם, בפסקה 12):

"לאור כל האמור לעיל, ומבלי שהדבר ישמש תקדים למקרים אחרים, שכן מדובר לטעמנו במקרה חריג, אנו מקבלים את הבקשה..."

לעומת זאת, בעניינו, המבקש היה מיוצג על ידי עורך דין לאורך כל ההליך בפני בית משפט קמא, לא הועלתה כל טענה בדבר חוסר שליטתו בשפה העברית, והוא לא הצביע על פגם ממשי בניהול ההליך בעניינו שיהא בו כדי להצדיק את הארכת המועד להגשת הערעור לזמן כה ארוך (כ-14 שנים ו-4 חודשים).

בנוסף, היחס בין סכום הקנס לבין מספר ימי המאסר, מתון יותר בעניינו של המבקש מאשר בעניין **אלעביד**: בעניינו של המבקש, היחס הוא 100 ₪ ליום מאסר, ובעניין **אלעביד** היחס היה 33.33 ₪ ליום מאסר.

זאת ועוד, בניגוד לעניין **אלעביד**, בעניינו הצביעה המדינה באופן מפורט על כך (בסעיפים 10-25 בתגובתה מיום 17.3.2021 שהוגשה במסגרת ע"פ 22628-03-21), כי בוצעו פעולות לגביית הקנס במהלך השנים, וזאת בניגוד לעניין **אלעביד**, שם נקבע כי לא ננקטו צעדים אפקטיביים לאיתורו של המבקש (שם) כדי לאכוף את תשלום הקנס.

משכך, לא ניתן להקיש מעניין **אלעביד** לעניינו.

כג. בדיון בבקשה טען בפנינו ב"כ המבקש על חוסר ההלימה בין תקופת המאסר שהוטלה על המבקש בגין העבירות בעטיין הורשע לבין אורך תקופת המאסר חלף הקנס: **"... לא היתה כוונת בית-המשפט שנתן גזר-הדין וזו לא היתה עתירת המאשימה, סיטואציה בה אדם נדון ל-8 חודשי מאסר במצטבר למאסר אחר יידרש לרצות במקום 18 חודשים 4 וחצי שנים של מאסר בפועל, העונש המירבי בגין עבירות בהן הורשע הוא שנת מאסר אחת ונכון שיש 3 עבירות ניתן לצבור אותן אך כבר ריצה 18 חודשי מאסר בפועל וקיבל מאסר על תנאי וזה גם חלק מהספירה..."** (עמ' 6 לפרוט' בפנינו, ש' 18-22).

תחילה נציין, שכעולה מתדפיס המידע הפלילי (גיליון הרשעות קודמות) ומעיון בסעיפי האישום בתיקי בית משפט קמא ב"נט המשפט", המבקש לא הואשם אך בשל עבירות מע"מ לפי סעיף 117 של חוק מס ערך מוסף (שעל כל עבירה לפי סעיף 117 הנ"ל, העונש הוא שנת מאסר), אלא גם בעבירות לפי פקודת מס הכנסה:

עבירה של אי-הגשת דו"ח במועד לפי סעיף 216(4) של פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], עבירה שדינה: **"מאסר שנה או קנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, או שני העונשים כאחד"** וכן עבירה של מרמה בכוונה להתחמק ממס לפי סעיף 220(1)+(4)+(5) של פקודת מס הכנסה, עבירה שדינה: **"מאסר"**

שבע שנים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין ופי שניים מסכום ההכנסה שהעלים, שהתכוון להעלים או שעזר להעלים, או שני העונשים כאחד" (ההדגשה שלנו).

לפיכך, יש לדחות את טענת ב"כ המבקש, לפיה עונש המאסר הכולל שהושת על המבקש בגין ההליך בבית משפט קמא חרג מן העונש המרבי הקבוע לעבירות אלה בחוק.

כד. נציין, כי באי כוחם של הצדדים מסרו בדיון, כי כתבי האישום אינם מצויים בידיהם, ועוד הוסיף ב"כ המבקש, כי מבירור שערך עם מזכירות בית המשפט עלה, שתיקי בתי המשפט בוערו (עמ' 5 לפרוט' בפנינו, ש' 9-13).

היעדר האפשרות לעיין בכתבי האישום ובתיקי בית משפט קמא, מקשים על האפשרות לבחון את כלל הנסיבות בעניינו של המבקש, לרבות חומרת העבירות, סכומי מס ההכנסה ומס ערך מוסף בהם היה מדובר, ומספר העבירות (ולא רק סעיפי האישום) בהן הורשע המבקש, שכן אין בפנינו נתונים האם מדובר בריבוי עבירות מכל סוג.

כה. לאחר שנתנו דעתנו לכלל השיקולים הרלוונטיים לצורך הכרעה בבקשה להארכת מועד להגשת ערעור פלילי, והגם שלא ניתן לומר שסיכויי ערעורו של המבקש היו נמוכים אילו הערעור היה מוגש **במועדו**, והגם שערך חירות המבקש עומד על הפרק, סבורים אנו, שדין הבקשה להארכת מועד להגשת ערעור פלילי - להידחות, נוכח הטעמים הבאים:

1. התקופה המשמעותית ביותר בה מדובר, כ-14 שנים ו-4 חודשים מן המועד האחרון להגשת הערעור על גזר הדין.

2. עקרון סופיות הדיון והאינטרס הציבורי עליו הוא נועד להגן, לרבות המשמעות החינוכית וההרתעתית הכרוכה בכך, שכן: **"אילו ניתן היה לפתוח מחדש פסקי דין חלוטים כדבר שבשגרה, היו הם מאבדים את השפעתם המרתיעה" (עניין גרינשפן, לעיל, בעמ' 835).**

3. העובדה שהמבקש לא הצביע על פגם כלשהו שנפל בהליך שהתנהל נגדו בבית משפט קמא, במסגרתו הוא היה מיוצג לכל אורך ההליך.

4. היעדר טעם ממשי לאיחור בהגשת הערעור. הדבר מתחדד, נוכח העובדה שהמבקש כבר הספיק **לרצות 92 ימי מאסר חלף הקנס מושא הליך זה בשנת 2015**, בעקבות פקודת מאסר שנחתמה על ידי בית משפט השלום ביום 8.7.2015 (עיינו נספח ח' לתגובת המדינה מיום 19.1.2021 בתיק ת"פ (שלום חיפה) 1506/03, וכן בסעיפים 15-19 לתגובת המדינה מיום 17.3.2021 ב-עפ"ג

22628-03-21). המבקש לא נתן כל טעם מדוע לא הגיש את בקשת ההארכה בשנת 2015, ובוודאי שבאותו שלב הוא היה מודע היטב למשמעות המאסר חלף הקנס.

יתרה מכך, במרץ 2016 נחתמה פקודת מאסר נוספת בגין המאסר חלף הקנס מושא הליך זה, אולם זו לא בוצעה, נוכח צו כינס שניתן בעניינו של המבקש בהליך פשיטת רגל.

כו. נוכח כל המפורט לעיל, אנו דוחים את בקשתו של המבקש להארכת מועד להגשת ערעור פלילי.

אנו קובעים דיון בערעור שהגיש המבקש ב-ע"פ 22628-03-21, על ההחלטה שלא לבטל את פקודת המאסר שהוצאה כנגדו עקב אי-תשלום הקנס, **לתאריך 13.5.2021 שעה 12:30 בצהריים**.

המזכירות מתבקשת לעדכן את לוח הדיונים ולהמציא את העתקי ההחלטה אל:

1. ב"כ המבקש, עו"ד בוריס שרמן (מטעם הסניגוריה ציבורית), חיפה.

2. ב"כ המשיבה, עו"ד שרון איל, פרקליטות מחוז חיפה (פלילי).

3. המבקש בעצמו, באמצעות שב"ס.

ניתנה היום, כ"ב אייר תשפ"א, 04 מאי 2021, בהעדר הצדדים.

י' גריל, שופט עמית
[אב"ד]
ע' ורבנר, שופטת
א' בולוס, שופט